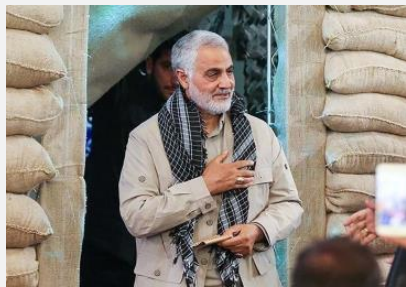

بازخوانی نقش سردار سلیمانی در دفاع مقدس

برای دست یابی به جایگاه، نقش و تأثیر سردار سلیمانی در فرهنگ و اندیشه دفاع مقدس باید به این نکته توجه داشت که حاج قاسم با مدیریت جهادی و ولایی در واقع سکان دار یک مکتب بود.

برای دست یابی به جایگاه، نقش و تأثیر سردار سلیمانی در فرهنگ و اندیشه دفاع مقدس باید به این نکته توجه داشت که حاج قاسم با مدیریت جهادی و ولایی در واقع سکان دار یک مکتب بود. ناگفته پیداست که مکتب سردار سلیمانی همان مکتب و اندیشه پیر و مراد خود یعنی امام خمینی (ره) بود. مکتبی که منبع فکری و فرهنگی آن برخاسته از اندیشه ناب و مقدس اهلبیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و اله بود.

دفاع مقدس یکی از مهمترین و بی بدیل ترین صفحات ماندگار تاریخ ایران به شمار می آید؛ چرا که در این بازه از تاریخ ایران، شاخصها و اشخاص ممتاز و برتری در فرهنگ و اندیشه انقلاب اسلامی قد علم کرده و شیوه های خاصی از سبک زندگی دینی و اسلامی را در پیش روی جامعه انسانی قرار دادند. یکی از چهره های ممتاز و پیشرو در فرهنگ دفاع مقدس، شهید والا مقام، سرباز ولایت، حاج قاسم سلیمانی است. شاخص انقلابی که استراتژی و مدیریت جنگ و عملیات او معادلات پیچیده نظامی و سیاسی و حتی فرهنگی را در نقاط مختلف جهان تحت تأثیر خود قرار داد. در این نوشتار تلاش داریم به مناسبت هفته دفاع مقدس برخی از زوایای مهم و اثربخش مدیریت و سبک زندگی این مجاهد شهید را در عرصه فرهنگ دفاع مقدس مورد بررسی و واکاوی قرار دهیم.

شاخص های مکتب سردار شهید قاسم سلیمانی

برای دست یابی به جایگاه، نقش و تأثیر سردار سلیمانی در فرهنگ و اندیشه دفاع مقدس باید به این نکته توجه داشت که حاج قاسم با مدیریت جهادی و ولایی در واقع سکان دار یک مکتب بود. ناگفته پیداست که مکتب سردار سلیمانی همان مکتب و اندیشه پیر و مراد خود یعنی امام خمینی (ره) بود. مکتبی که منبع فکری و فرهنگی آن برخاسته از اندیشه ناب و مقدس اهلبیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و اله بود. در واقع هنر و زیبایی کار سردار سلیمانی این بود که آموزه های دینی و شیعی را از قفسه کتابخانه ها به میدان عمل و جهاد وارد کرد.

با درنگ و تأمل در سبک زندگی حاج قاسم سلیمانی به طور کلی می توان دو دوره طلایی را برای زندگی این شهید والا مقام برشمرد، دوران مجاهدت و فرماندهی ایشان در هشت سال دفاع مقدس و دوره پس از جنگ تحمیلی و نقش و تأثیر مدیریت ایشان در جبهه مقاومت. جمع بندی و ماحصل مدیریت و استراتژی که ایشان در عرصه های مختلف نظامی در پیش گرفت شاخص هایی را در پیش روی دکتترین دفاع مقدس قرار داده است که از جمله درس ها و پیام های مهم زندگی انقلابی به شمار می آیند.

1- حاج قاسم، خط شکن جبهه عبودیت و سلوک معنوی

یکی از ویژگی های ممتاز و شاخص سردار دلها حاج قاسم سلیمانی پایبندی و گرایش جدی و راسخ به امور معنوی و عبادی بود. در واقع او که دست پرورده مکتب امام خمینی (ره) بود به خوبی می دانست فرصت و توقف در این دنیای خاکی بسیار اندک و محدود و زودگذر است، از این رو حتی ایشان در سخت ترین شرایط جنگی در هشت سال دفاع مقدس و در سالیان متمادی حضور در جبهه های مقاومت و همچنین قرار گرفتن در موقعیت های دیپلماسی نظامی ذره ای از باور و اعتقادات دینی و اخلاقی خود دست برنداشت و سستی و ضعف نشان نداد. برخی از همزمان و دوستان این شهید والا مقام در خصوص تقید او به امور معنوی و عبودیت باری تعالی خاطرات شگفت انگیز و خیره کننده ای را نقل کرده اند:

سردار کریم نصر، فرمانده تیپ قمر بنی هاشم علیه السلام می گوید: «در سومین روز عملیات والفجر4 که سخت درگیر بودیم و جمع شده بودیم در سنگر تاکتیکی قرار گاه کربلا تا بینیم چگونه رخنه ی لازم را بین خطوط شمن ایجاد کنیم. به نمازظهر رسیدیم بعد از نماز ناگهان علی فدوی که آن زمان مسئول اطلاعات عملیات قرارگاه حمزه ی سید الشهداء بود خاکی و خونی و خیلی مضطرب و گریان و سراسیمه وارد سنگر شد و خبر داد که همراه علی رضائین فرمانده قررگاه روی مین رفته اند و حاج علی شهید شده است...خبر ناگهانی شهادت او همه را منقلب کرده بود، احمد کاظمی، حاج همت، حسین خرازی، آقا رحیم و قاسم سلیمانی و دیگرانی که در سنگر بودند همه شروع به گریه کردند بعد از نماز عصر بود و در آن گریه های معصومانه ی یاران ناگهان حاج قاسم با صدایی بسیار دلنشین و حزن انگیز شروع به خواندن دعای بعد از نماز عصر کرد[1]: اَسْتَعْفِرُ اللّٰهَ الَّذِی لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

الْحَيِّ الْقَيُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ،...»

عقلانیت، تدبیر، فکر، تحلیل مسأله در بیانات سردار سلیمانی موج می زد، سرسختی و عدم انعطاف در مقابله با دشمنان در نگاه و کلام او بارز و مشهود بود. تزریق روح اعتماد به نفس و امید در سخنرانی های ایشان به خوبی قابل مشاهده بود. جلوه های ناب عقلانیت در نوع محاسبات نظامی ایشان چه در هشت سال دفاع مقدس و موضوع آزاد سازی خرم شهر که ایشان در آن زمان و چه در فرماندهی جبهه مقاومت به چشم می خورد. آقای ابراهیم شهرداری، فرمانده گردان لشکر ثار الله علیه السلام در دوران هشت سال جنگ تحمیلی می گوید: «در یک دوره حاج قاسم برای برخی مذاکرات و رایزنی ها به روسیه کاخ کرملین رفته بود او در آن کاخ با پوتین قرار ملاقات داشت، قبل از آنکه رئیس جمهور روسیه برسد زمان نماز ظهر فرا می رسد، حاج قاسم به رسم همیشگی خود شروع به تکبیر اذان و اقامه می کند، صدای حاج قاسم در کاخ کرملین تنین انداز می شود، بعد با یک حالت معنوی و خاشعانه و در اخلاص تمام شروع به نماز خواندن می نماید، همه نگاهش می کردند، او خود می گوید در طول عمرش این چنین لذتی از عبادت نبرده است... پایان نماز پیشانی خود را بر روی مهر قرار می دهنده... و آهسته با خدای خود مناجات می کند که این بود کرامت تو روزی در کاخ کرملین برای نابودی اسلام نقشه می کشیدند حالا من قاسم سلیمانی آمده ام اینجا نماز خوندم».[2]

امواج و مغناطیس معنوی در سبک زندگی حاج قاسم همواره در معرکه های حق علیه باطل دیگران را تحت تأثیر خود قرار می داد. گرایش به اخلاق عبودیت و تسلیم در برابر فرامین الهی وقتی در سلوک معنوی سرداران بسیج و سپاه نمایان باشد، به طور یقین باید شاهد جلوه های زیبایی از آن در میان سایر بسیجیان و سربازان ساده در میدان نبرد باشیم؛ چرا که فرمانده آنها در این مسیر بهترین الگو و شاخص برای اصلاح تربیت و معنویت به شمار می آید.

2- فاتح قله های عقلانیت و هوشمندی

یکی دیگر از ویژگی های بسیار مهمی که یک فرمانده و سردار نظامی را از سایرین متمایز و برتر می نماید، استفاده و بهره مندی مداوم و مستمر از قوه ذکاوت، تدبیر، عقلانیت و هوشمندی است. در واقع این ویژگی و شاخص راهبردی موجب می شود که در مصاف با دشمن به خوبی بتوان موضع گیری هوشمندانه و مقتدرانه داشت، عنصر عقلانیت و هوشمندی موجب می شود یک فرمانده و سرباز انقلابی نه تنها برای حمله دشمن نقشه راهبردی و عملیاتی طراحی کند، بلکه با پیش دستی و توان نقشه دشمن را نقش بر آب کند.

عقلانیت، تدبیر، فکر، تحلیل مسأله در بیانات سردار سلیمانی موج می زد، سرسختی و عدم انعطاف در مقابله با دشمنان در نگاه و کلام او بارز و مشهود بود. تزریق روح اعتماد به نفس و امید در سخنرانی های ایشان به خوبی قابل مشاهده بود. جلوه های ناب عقلانیت در نوع محاسبات نظامی ایشان چه در هشت سال دفاع مقدس و موضوع آزاد سازی خرم شهر که ایشان در آن زمان و چه در فرماندهی جبهه مقاومت به چشم می خورد.

در ماجرای عملیات بیت المقدس، که سردار دلها شهید حاج قاسم سلیمانی به عنوان فرمانده تیپ ۴۱ ثارالله وارد در میدان کارزار شده بود با عقلانیت و هوشمندی تمام توانست با قوای تا دندان مسلح دشمن با هوشمندی وارد در جنگ شده و دست آوردهای فراوانی را به دست آورد. از جمله ویژگی های فرماندهی و عملیاتی ایشان را در آن زمان به اذعان سرداران سپاه می توان این چنین برشمرد: انتخاب منطقه عملیات، استفاده صحیح از عنصر زمان، هنر تغییر در طرح ریزی حین اجرای عملیات، توسعه سازمان رزم.[3]

3- پیشتاز فرهنگ ایثار، شجاعت، و شهادت طلبی

یکی از علل و عواملی که موجب موفقیت و پیروزی در هشت سال دفاع مقدس به شمار می آید، مسأله شجاعت، ایثار، شهادت طلبی فرماندهان دلیری همچون سردار حاج قاسم سلیمانی در خط مقدم است. اگر فرمانده های خط شکنی همچون سردار حاج قاسم سلیمانی با شجاعت و دلیرمردی خود همواره در خط مقدم و نامزد گلوله های دشمن نبود هیچ گاه سربازان و گوش به فرمانان نمی توانستند آن چنان که باید در خط مقدم خود را نشان دهند. سردار حاج قاسم سلیمانی ها در واقع اسوه عملی شهادت طلبی و حضور در میدان خطر و ایستادگی و مقاومت در برابر زیاده خواهی های دشمنان بودند.

در واقع ایشان اسوه و استاد فرهنگ جهاد و شهادت بود که توانست شاگردان فراوانی را چه در جبهه هشت سال دفاع مقدس و چه در سازماندهی جبهه مقاومت در دورترین نقاط جهان بهترین نقش را ایفا نماید. از این رو می توان او و شاگردان ممتازش را تجلی گر آیات الهی معرفی کرد که برای دفاع از مظلوم و مقابله با ظالم بدون هیچ هراسی در خطرناک ترین موقعیت های زمانی و جغرافیایی حاضر می شدند و اجازه قد علم کردن به دشمن نمی دادند: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَآخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ»[4] هر نیرویی در توان دارید، برای مقابله با دشمنان آماده سازید و (همچنین) اسب های ورزیده (برای میدان نبرد) تا به وسیله آن دشمن خدا و دشمن خویش را بترسانید و همچنین

گروه دیگری غیر از اینها را که شما نمی شناسید و خدا آنها را می شناسد».

4- علمدار فرهنگ جهاد و مقاومت ایستادگی

یکی از ممتاز ترین و برجسته ترین ویژگی و اوصاف سردار دلها بهره مندی از عنصر مقاومت و ایستادگی بود. او و یارانش در هشت سال جنگ تحمیلی درس ایستادگی و مشق مقاومت را به هم‌زمانشان آموزش دادند و این آیه شریف قرآن را سرلوحه زندگی خود قرار داده بودند: «قَاسَتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۗ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ» [5] پس همان گونه که فرمان یافته ای، استقامت کن؛ و همچنین کسانی که با تو بسوی خدا آمده اند (باید استقامت کنند)! و طغیان نکنید، که خداوند آنچه را انجام می دهید می بیند! « عنصر مقاومت در سبک زندگی سردار سلیمانی همچون خورشید تابان در روز روشن است؛ کما اینکه او نه فقط در جبهه ایران؛ بلکه در جبهه حق علیه باطل در جغرافیایی فراتر از ایران اسلامی به ژنرال مقاومت شهرت دارد.

سردار حاج قاسم سلیمانی در طول زندگی مجاهدانه اش از هیچ گونه تهدید و ارباب دشمن نترسید، در بهره ای از تاریخ که بسیاری از ابرقدرت های جهانی از سایه جنگ و رویا رویی با آمریکا به خود می لرزند، سردار دلها با کمترین تجهیزات و ادوات و نیروی انسانی همچون سد و کوهی آهنی در برابر یاهو گوئی های سران استکباری همچون شیر غرش می کرد و آنها را دعوت به مبارزه می کرد. در سال 1361 نیز در عملیات رمضان که به علت عدم موفقیت وضع به گونه ای بود که فرمانده سپاه محسن رضایی مجبور شده بود در جمع فرماندهان قرار گاه کربلا اعلام کند چراغ را خاموش می کنم و هر یک از فرماندهان که نمی توانند بمانند بروند در آن جلسه اولین فرماندهی که برای تجدید پیمان صحبت کرد حاج قاسم سلیمانی بود. او با شجاعت و غیرتمندی خود درس حماسه و مقاومت را برای هم‌زمان خود بازخوانی کرد. [6]

5- اعتقاد راسخ به مردم، نیرو و توان داخلی و بی اعتماد به دشمن

از جمله ویژگی های تأثیر گذار و درس آموز حاج قاسم سلیمانی که خود زمینه ساز آثار و برکات فراوانی در دفاع مقدس و همچنین جبهه مقاومت شد؛ اعتقاد راسخ به نیرو و توان داخلی و عدم وابستگی و تکیه بر توان خارجی بود. در واقع در مکتب و بینش حاج قاسم اعتقاد صادقانه به مردم و اعتماد به نیرو و توان داخلی و انقلابی می درخشید. سردار سلیمانی این عشق به مردم را از مکتب امام خمینی ره به یادگار داشت، اعتماد به مردم در جبهه دفاع مقدس خلق حماسه های بی بدیل شد حماسه های شور انگیزی که دشمن تا دندان مسلح را ناامید کرد. او فرمانده ای بود که ایمان به نیرو و توان داخلی داشت. همین روحیه اعتماد به مردم زمینه ساز تقویت فکر خود باوری در میان رزمندگان شده بود.

پی نوشت ها:

- [1]. علی شیرازی، شاخص های مکتب شهید سلیمانی، ص 39.
- [2]. مکتب حاج قاسم، ص 77.
- [3]. خبرگزاری ایمننا، کد خبر 422988.
- [4]. سوره انفال، آیه 60.
- [5]. سوره مبارکه هود آیه ۱۱۲.
- [6]. علی شیرازی، شاخص های مکتب شهید سلیمانی، ص 109.

راسخون